

Nr 76

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av vissa kulturföremål.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 10, punkt B 63) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Inlösen av vissa kulturföremål för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 58, under åberopande av bilagts utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1965, föreslagit riksdagen att till Inköp av vissa kulturföremål för budgetåret 1965/66 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Propositionen framläggs med anledning av ett betänkande med förslag bl. a. till förordning om förbud i vissa fall mot utförsel från riket av kulturföremål (SOU 1964: 22), som framlagts av särskild utredningsman. I betänkandet framhålls att frågan om ett sådant skydd aktualiserats i samband med att Kungl. Maj:t år 1963 för riksdagen framlade propositionen 1963: 5 med förslag till lag om avveckling av fideikommissen.

Den i betänkandet föreslagna förordningen om förbud i vissa fall mot utförsel från riket av värdefulla kulturföremål avser alster av bildkonst, konsthantverk och konstindustri, vissa skrifter och andra föremål av allmänt person- eller kulturhistoriskt intresse. Syftet med det föreslagna exportförbudet är att förhindra utförsel endast av sådana kulturföremål som är av stort nationellt intresse ur konstnärlig, historisk eller vetenskaplig synpunkt. Tekniskt sett har utredningsmannen utformat sitt förslag på sådant sätt, att alla kulturföremål, som nått en viss ålder, i regel 100 år, beläggs med exportförbud. Detta skulle även gälla sådana kulturföremål, som inte anses behöva behållas inom landet. Från detta exportförbud görs vissa generella undantag. Vidare föreslås att ägare till sådant kulturföremål, som ej får utföras, erhåller rätt att få föremålet inlöst.

Utredningsmannen understryker, att det är av vital betydelse för exportförbudets effektivitet att tillräckliga ekonomiska resurser ställs till förfogande för att möjliggöra inlösen av kulturföremål som enligt förslaget ej får utföras. I betänkandet föreslås därför att en fond tillskapas för ändamålet. Den bör disponeras av Kungl. Maj:t.

Departementschefen framhåller bl. a. följande.

Den hittillsvarande beredningen av utredningsmannens förslag och vissa remissyttranden däröver har givit vid handen, att ett generellt förbud mot ut-

försel av vissa kulturföremål i den föreslagna utformningen inte utgör en tillfredsställande lösning. Särskilt finner jag de från tullmyndigheternas sida framförda synpunkterna rörande svårigheterna att upprätthålla ett förbud av avsett slag vara väsentliga. Med hänsyn härtill är jag för närvarande inte beredd att lägga det framlagda förslaget till grund för nya bestämmelser i ämnet. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande bör emellertid åtgärder vidtagas redan under nästa budgetår för att underlätta bevarandet av särskilt värdefulla föremål. Detta kan ske genom att medel ställs till förfogande för att användas till inköp, som dock endast bör kunna beslutas i den mån fråga är om kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att deras behållande inom landet är av synnerlig vikt.

Det föreslagna anslaget av 100 000 kr. bör enligt departementschefen få merbelastas om behov skulle uppkomma av större inköpsverksamhet än anslagsbeloppet medger. Kungl. Maj:t bör i efterhand för riksdagen anmäla den medelsförbrukning som erfordrats.

Utskottet, som inte har något att erinra mot vad departementschefen anfört och förordat, tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda, att riksdagen må till *Inköp av vissa kulturföremål* för budgetåret 1965/66 på driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Stockholm den 27 april 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Fritz Persson, Axel Andersson, Rikard Svensson, Söderberg, Bengtson, Mårtensson, Kaijser, Herbert Larsson och Wallmark; samt från andra kammaren: herrar Bohman, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Ståhl, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Larsson i Hedenäset, Turesson, Bergman, fröken Olsson, herrar Källstad och Mundebo.